

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

УДК 338.242.2:[65.012.122:338.43]

ГЕНЕРАЦІЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЯК
СПЕЦІАЛЬНИЙ ПЛАН ДОСЛІДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІTHE FORMATION OF AN INTEGRATED ECONOMIC DIAGNOSING AS THE
A SPECIAL OF PRODUCTION ACTIVITY RESEARCH STRATEGY

к.е.н., доцент кафедри
обліку і аудиту, в.о.
ректора Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

У статті доведено, з метою докорінного поліпшення організації на підприємствах діагностики та усунення існуючих недоліків діючих і проєктованих систем стратегічного управління діяльністю об'єднань представляються необхідними створення та розвиток в них самостійної підсистеми інтегрованої економічної діагностики. Обґрунтовано, проєктні рішення із діагностики в системах управління спеціального призначення повинні відображати цілі цих систем, ґрунтуватися на загальній методології інтегрованої економічної діагностики і послідовному дотриманні принципів планоїрної обробки даних. Серед розвідок актуальністю відрізняється питання пов'язане з приведенням проєктних рішень із організації інтегрованої економічної діагностики в системах стратегічного управління діяльністю підприємств й об'єднань.

В статті доказано, с целью улучшения организации на предприятиях диагностики и устранения существующих недостатков, действующих и проектируемых систем стратегического управления деятельностью объединений, представляются необходимыми создание и развитие в них самостоятельной подсистемы интегрированной экономической диагностики. Обосновано, проектные решения по диагностике в системах управления специального назначения должны отражать цели этих систем, основываться на общей методологии интегрированной экономической диагностики и последовательном соблюдении принципов планомерной обработки данных. Среди исследований актуальностью отличается вопрос, связанный с приведением проектных решений по организации интегрированной экономической диагностики в системах стратегического управления деятельностью предприятий (объединений).

It is proved, in order to improve the organization in the diagnosis of enterprises and eliminate the existing shortcomings of existing systems and planned strategic management of the Association's activities, it seems necessary to create and develop in them self-diagnosis integrated economic subsystem. Substantiated design solutions for diagnostics in the special-purpose control systems should reflect the purpose of these systems, based on a common methodology for integrated economic diagnosis and consistent observance of the principles of systematic data. Among the research actuality different issue related to bringing the design decisions on the organization integrated economic diagnostics of strategic management activity of enterprises (associations) systems.

Ключові слова: виробничо-господарська діяльність, дослідження, інтегрована економічна діагностика, особлива стратегія, формування і ціль

Ключевые слова: диагностика, исследование, производственно-хозяйственная деятельность, специальная стратегия, формирование, функция

Keywords: the integrated economic diagnosis of, research, subsystem, production and economic activities are, special strategy, the formation and aim of

ВСТУП

Формування інтегрованої економічної діагностики як спеціальної стратегії дослідження виробничо-господарської діяльності обумовлено, із одного боку, зростанням у сучасних умовах складності економічних систем, які виступають в якості об'єктів діагностики, а з іншого - підвищенням вимог до системи управління з метою приведення процесів у відповідність зі складністю завдань щодо керівництва економікою зрілого капіталізму і інше.

Побудова структури системи інтегрованої еконо-

мічної діагностики, по-перше, повинна ґрунтуватися на врахуванні головних методологічних аспектів самого поняття «система» та, по-друге, виходити із зв'язку функції діагностики з управлінням взагалі. Включені в систему інтегрованої економічної діагностики її види повинні відображати як зміст самого процесу керування, так і характер об'єктів управління. Побудована на зазначених початкових послідовних структура системи інтегрованої економічної діагностики, на нашу думку, буде спрямована на задоволення потреб насамперед практики управління, та в цьому зв'язку вона представлятиме орієнтовану

на певні визначені рівні й об'єкти управління взаємопов'язану модель економіко-аналітичних засобів, що забезпечують досягнення цілей діагностики. Відзначаючи необхідність і практичну значимість виділення видів діагностики за ознаками «рівень управління» та «об'єкт діагностики», в той же час слід мати на увазі, що головною методологічною ознакою поділу діагностики на види повинна бути мета. Сформовані в теоретичному відношенні і застосовувані в даний час на практиці різні види діагностики (наприклад, оперативна, перспективна, порівняльна та інші), які відрізняються один від іншого, насамперед своїми цілями. Проте мета разом із тим виступає і занадто широкою ознакою класифікації видів діагностики. У практичних умовах на зміст економіко-аналітичної роботи істотний вплив роблять такі чинники, як часовий інтервал діагностики та застосовувані методи діагностики, які в силу цього також слід розглядати в якості класифікаційних ознак. Розгляд функції діагностики через призму всієї сукупності перерахованих ознак (цілеспрямованість, відношення до часового періоду, використовувані методи діагностики) надає можливість виділити в системі інтегрованої економічної діагностики наступні 6 (шість) основних її видів: перспективна діагностика; ретроспективна діагностика; оперативна діагностика; порівняльна діагностика; функціонально-вартісна діагностика і проблемно-орієнтована діагностика. При цьому систему інтегрованої економічної діагностики слід розглядати як спосіб теоретико-методологічного суміщення та ув'язки специфічних за цілеспрямованістю вирішення завдань окремих видів діагностики і впорядкування на цій основі різних їх методологічних, інформаційних і організаційних аспектів у рамках єдиної стратегії кон'югowanego дослідження господарської діяльності та інше.

Сучасна практика і передові наукові дослідження [1-10] й інші функціонування функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань в галузях економіки, порівняння функціональної структури функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань сучасних поколінь свідчить, що функція діагностики на більшості підприємств продовжує залишатися недостатньо сформованою, істотно поступаючись за ступенем впровадження таким функціям як планування та облік. Відсутність в сучасних банках даних підприємств необхідної економіко-аналітичної інформації негативно відбивається на якості і оперативності керуючих рішень, гальмує формування самого процесу прийняття рішень, створення систем ситуаційного управління виробництвом.

МЕТА РОБОТИ

З метою докорінного поліпшення організації на підприємствах економічної діагностики й усунення існуючих недоліків діючих та проєктованих функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і виробничих об'єднань представляються необхідними створення

та розвиток в них самостійної функціональної підсистеми інтегрованої економічної діагностики. Створення такої підсистеми об'єктивно виходить, по-перше, із самостійної ролі функції діагностики в процесі управління, по-друге, із системного підходу до цієї функції і, по-третє, підтверджується всією попередньою практикою розвитку функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань, що показала, локальне формування й впровадження часткових економіко-аналітичних завдань у багаточисельних підсистемах не спроможне забезпечити здійснене поліпшення постановки функції діагностики на підприємствах (об'єднаннях).

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічним базисом статті виступає діалектичний метод і основні положення теорії діагностики та управління. У процесі дослідження знаходили використання наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретико-методологічного узагальнення та формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних й практичних методик діагностики, системи управління); *економіко-статистичний, розрахунково-конструктивний, порівняльний* (при аналізі стану діагностики в управлінні); *групування* (із метою характеристики практики діагностики в управлінні) та ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Формування функціональної структури та складу завдань підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств й виробничих об'єднань повинне здійснюватися з позицій реалізації її генеральної мети на основі вивчення структури прийнятих на підприємствах керуючих рішень із урахуванням рівня розвитку методології інтегрованої економічної діагностики, існуючих можливостей машин електронних цифрових і засобів програмного забезпечення, а також тих, що історично склалися в галузях промисловості нашої країни організаційних умов і інших факторів впливу, ін.

У практичних умовах побудова функціональної структури підсистеми інтегрованої економічної діагностики базується на великому обсязі апріорних знань та зводиться по суті до пристосування виробленої з урахуванням наявної методології діагностики її апріорної структури до вимог практичних цілей управління. Базова структура підсистеми може бути отримана тільки на основі системного підходу до вивчення через призму прийнятих керуючих рішень економіки виробничих об'єднань і промислових підприємств та встановлення характеру взаємозв'язків між цілями діагностики і численними техніко-економічними показниками, факторами впливу та напрямками розвитку. При цьому із принципу цілісності випливає, що апріорна функціональна структура підсистеми будується шляхом диференціації її елементів вищого рівня, що утворюють базову структуру, на елементи нижчого рівня. У всіх випадках топологія схеми

функціональної структури підсистеми повинна відповідати топології будови дерева цілей і ін.

Для побудови блок-схеми функціональної структури підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань найбільш важливими представляються наступні методологічні принципи: 1) визначення рівнів управління, на яких повинна проводитися функціонально розвинута діагностика; 2) встановлення для кожного рівня управління складу об'єктів функціонально розвинутої діагностики; 3) реалізація цілей діагностики на різних рівнях управління і для різних об'єктів; 4) визначення рівнів інтеграції функціонально розвинутих аналітичних розрахунків; 5) встановлення взаємозв'язків між розташованими на різних рівнях ієрархії елементами функціонально розвинутої діагностики.

Провідне положення серед всіх забезпечуваних елементів підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань займає методологічне забезпечення, яке представляє сукупність керівних матеріалів і інструктивних вказівок, що визначають зміст функції діагностики й регламентують порядок її здійснення на усіх рівнях ієрархії управління виробництвом (в об'єднанні, на підприємстві, в цехах, на ділянках тощо). Нові методи господарювання диктують, щоб складовою частиною методологічного забезпечення підсистеми став класифікатор факторів інтенсивного та екстенсивного розвитку виробництва.

За основу побудови інформаційного забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств й виробничих об'єднань повинна бути прийнята зафіксована в методиці інтегрованої економічної діагностики інформаційна модель функції діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, що становить сукупність тих, які реалізують функцію діагностики взаємопов'язаних алгоритмів, що наказують послідовне виконання дій по перетворенню початкової інформації в необхідну вихідну, яка розкриває характер проходження інформації всередині підсистеми та поза нею, описує порядок документального оформлення інформації. Найбільш переважаючою концепцією побудови інформаційного забезпечення підсистеми виступає концепція банку даних, яка передбачає виділення у ньому такого елемента методу, як база інформаційних даних й ін.

База даних – центральна ланка інформаційного забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики. У практичних умовах проектування логічної структури бази даних підсистеми зводиться до побудови логічних структур даних для вирішення окремих економіко-аналітичних завдань із подальшою їх інтеграцією для визначення відповідних структур інформаційної бази комплексів і блоків завдань економічної діагностики та загальної логічної

структури бази даних підсистеми. Як показали виконані дослідження, склад інформації в базі даних підсистеми інтегрованої економічної діагностики може бути визначений на основі реалізації одного із системотехнічних принципів, який полягає у встановленні кінцевих цілей підсистеми і засобів їх досягнення. Для цього в розрізі кожної із цілей ідентифікуються об'єкти діагностики та визначається, яка інформація про ці об'єкти повинна зберігатися в базі даних з тим, щоб мета була досягнута. Виконання цієї роботи в практиці об'єднань і підприємств передбачає, перш за все, попереднє угруповання сформованого складу завдань підсистеми інтегрованої економічної діагностики за рівнями рішення, що необхідно для подальшого уточнення інформаційних вимог до бази даних підсистеми на основі виявлення інформаційної залежності завдань економічної діагностики.

Безпосередньо визначення складу базової інформації підсистеми інтегрованої економічної діагностики ґрунтується на розкритті в межах встановлених рівнів рішення за кожним окремим завданням алгоритмічної структури економіко-аналітичних запитів та виявленні по кожному із них тієї, що вимагається для їх реалізації початкової інформації. Саме на даному етапі здійснюється визначення набору і змісту масивів інформації, необхідної для вирішення завдань підсистеми. Далі з метою усунення надмірності базової інформації повинно бути проведено її дослідження з точки зору використання одних й тих же самих масивів показників при вирішенні різних аналітичних завдань у межах як одного блоку, так і різних блоків підсистеми.

Інформаційна структура бази даних підсистеми інтегрованої економічної діагностики повинна формуватися на основі: по-перше, правил побудови абстрактних структур; по-друге, вивчення реально існуючих, обумовлених ходом виробничих процесів та діями різноманітних факторів впливу взаємозв'язків між різними групами показників й окремими показниками і по-третє, врахування сучасних вимог інтерфейсу користувачів.

Істотне розширення функціональних можливостей підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань може бути досягнуто за рахунок подальшого вдосконалення економіко-облікової інформації, і в першу чергу інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку. Важливими напрямками розвитку роботи у цьому зв'язку виступають: модифікація системи первинної документації в напрямку її типізації та уніфікації, усунення дублювання в показниках і включення відсутніх показників; застосування там, де можливо, технічних носіїв інформації за умови їх відповідності вимогам законодавчо-нормативної бази про документи та записи в бухгалтерському обліку підприємств і господарських організацій; вдосконалення системи шифрів витрат, що відносяться на виробничі та невиробничі рахунки, з метою встановлення зв'язку поелементних і постатейних

угруповань витрат; подальше підвищення аналітичності обліку за рахунок впровадження пофакторного (у відповідності з методологією планування) аналітичного обліку витрат на виробництво та собівартості готової продукції, обґрунтованої деталізації загальноприйнятих рахунків бухгалтерського обліку, введення нових рахунків (наприклад, позабалансових рахунків для обліку виникаючих в поведінці системи збурень, рахунків для обліку ефективності заходів науково-технічного прогресу і інше); розширення сфери нормативного методу обліку витрат на виробництво; підвищення безперервності в обробці первинної документації; створення організаційно-технологічних можливостей доступу до показників, які формуються в системі бухгалтерського обліку, всередині прийнятого в даний час місячного циклу обробки інформації та інше. Разом із тим не можна погодитися із позицією деяких фахівців-науковців, які доводять вдосконалення бухгалтерського обліку до покладання на нього функцій інтегрованої економічної діагностики, що неминує спричинити порушення усталеної, перевіреної тривалою виробничо-господарською практикою, методології даного виду обліку. Тим більше, що виконання таких економіко-аналітичних функцій, на нашу думку, може бути забезпечено більш ефективно за спеціальною методологією у системі інтегрованої (апокрифічної) економічної діагностики.

Організаційне забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань базується на основних теоретичних принципах системи «людина – машина» та організаційних систем, являючи собою сукупність структурних частин (підрозділів, осіб), методів і засобів організації їх взаємодії з технічним комплексом та між собою в процесі створення підсистеми і сучасного функціонально розвинутого вирішення завдань діагностики. Формування та впровадження економіко-аналітичних розрахунків передбачає включення в діючу організаційну структуру підприємств підрозділу (або підрозділів) з обробки інформації, зростання ролі ведучого підрозділу (бюро або лабораторії економічної діагностики), розвиток економіко-аналітичних функцій персоналу, поглиблення спеціалізації в економіко-аналітичній роботі. В умовах, коли промисловість країни переводиться на рейки інтенсивного розвитку і пошук резервів прискорення науково-технічного прогресу й економія виробничих ресурсів стає серцевиною всієї виробничо-господарської роботи, створення на підприємствах спеціалізованих відділів економічної діагностики уявляється економічно виправданим та необхідним.

Найбільш раціональним з точки зору побудови технологічного процесу розв'язання задач діагностики й такого, що відповідає вимогам інтегрованої обробки інформації представляється підхід, який ґрунтується на концепції банку даних і тієї методологічної установці, коли економіко-аналітичні завдання розглядаються як логічне продовження технологічного процесу обробки нормативної,

планової, облікової та іншої інформації. При цьому під технологічним процесом вирішення завдань підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань слід розуміти взаємопов'язаний комплекс відомостей, способів, засобів та процесів переробки, зафіксованих у певних носіях початкових інформаційних даних, який призначений для вирішення у завданій послідовності закріплених функціональною структурою задач інтегрованої економічної діагностики і ін.

Основу програмного забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств й виробничих об'єднань складає комплекс алгоритмічних та програмних засобів, необхідних для вирішення завдань діагностики і функціонування технічних засобів. Програмне забезпечення підсистеми може бути створено тільки на інтегрованій базі знань: методики інтегрованої економічної діагностики; математичних методів діагностики; моделювання; способів отримання, обробки та виведення інформації; мов програмування; стандартного математичного забезпечення відповідних обчислювальних засобів й засобів управління банками інформаційних даних.

Технічним забезпеченням підсистеми, що дозволяє досить повно й своєчасно реалізувати алгоритми інтегрованої економічної діагностики діяльності підприємств, виступає багаторівнева мережа взаємопов'язаних технічних засобів типу: базовий обчислювальний комплекс – периферійні обчислювальні комплекси – персональні машини електронні цифрові, таке ін.

Методологічний підхід до проектування і впровадження у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств й виробничих об'єднань підсистеми інтегрованої економічної діагностики включає наступні найбільш принципові елементи: по-перше, створення комплексу передумов, необхідних для розробки проектних рішень по підсистемі; по-друге, розробку концепції функціональної структури підсистеми; по-третє, визначення засобів та методів реалізації обраної концепції підсистеми. У якості єдиної основи проектування підсистеми повинна бути регламентація функції інтегрованої економічної діагностики в загальнодержавному масштабі, в тому числі і її стандартизація. Стандартизація дозволить підвищити рівень типізації проектних рішень й перейти до застосування універсальних елементів методу проектування та ін.

ВИСНОВКИ

Проектні рішення із діагностики в системах управління спеціального призначення повинні відображати цілі цих систем, ґрунтуватися на загальній теорії і методології інтегрованої економічної діагностики та послідовному дотриманні принципів планомірної (сукупної) обробки інформаційних даних. Серед перспектив подальших розвідок особливою актуальністю відрізняється питання

пов'язане з приведенням проектних рішень із організації підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, ін.

Список використаних джерел

1. Борисенко, В.П. Методология аудита стратегических систем управления: [монография] / В.П. Борисенко. – М.: МГУ, 2015.- 251с.: ил..
2. Гершун, А.М. Технологии сбалансированного управления / А. Гершун, М. Горский. – М.: МАГ КОНСАЛТИНГ: Олимп-Бизнес, 2005. - 413 с.: ил..
3. Глущенко, И.И. Система стратегического управления инновационной деятельностью / И.И. Глущенко. – Железнодорожный: Крылья, 2006. – 354 с.: ил.
4. Какаева, Е.А. Система стратегического управления организации: [монография] / Е.А. Какаева, Б.Н. Киселев. – М., 2000. – 53 с.: ил.
5. Какосьян, Э.К. Стратегия развития предприятий гостиничного хозяйства / Э.К. Какосьян. – Санкт-Петербург: Нестор, 2003. – 114с.:ил..
6. Левизов, В.А. Стратегическое управление в сфере услуг / В.А. Левизов. – СПб.: Изд-во СПб. гос. ун-та экон. и финансов, 2002. – 79 с.: ил., табл..
7. Поморина, М.А. Финансовый менеджмент в системе стратегического управления банком / М.А. Поморина. – Москва: ГУУ, 2008. – 318с.: ил..
8. Селютина, А.В. Система стратегического управления организации: концепции и инструменты / А.В. Селютина. – Самара: Омега-Л, 2012.
9. Целуйко, И.Г. Система стратегического управления затратами в аграрном производстве / И.Г. Целуйко. – Новосибирск: НГАУ, 2008. - 37, [1] с.
10. Шлёнскова, Е.С. Система стратегического управления развитием сферы услуг / Е.С. Шлёнскова. – СПб.: Студия «НП-Принт», 2012. – 253 с.: ил.